

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22CoSr/1/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8317204097
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8317204097.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Petra Straku v spore žalobcu: P. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. X, právne zastúpený Mgr. Matúšom Mackom, advokátom, Karpatská 804/10, 089 01 Svidník, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 10Csr/1/2017-42 zo dňa 13.12.2017, jednomyseľne takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok.

II. Žalobcovi sa priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri Asociácii pre arbitráž so sídlom Vansovej 2, Bratislava, sp. zn. SRSAspA 18121/16 zo dňa 10.2.2017. Žalobcovi priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%.

2. Spor právne posúdil podľa ust. § 45 ods. 1 a 3, § 46 ods. 1, § 73 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z., § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z., § 1 ods. 2, § 9 ods. 2, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., § 39, § 48, § 52 ods. 1 a 2, § 53 ods. 1 až 5, § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 3 a 5 zákona č. 250/2007 Z. z., smernice Rady 93/13/EHS

3. V odôvodnení uviedol, že medzi stranami sporu bola dňa 13.08.2014 uzatvorená zmluva o úvere a v ten istý deň bola medzi nimi uzatvorená aj rozhodcovská zmluva. Žalobca v tomto vzťahu vystupuje ako fyzická osoba - spotrebiteľ a žalovaný vystupuje v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ. Úverová zmluva uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou, ide o štandardnú formulárovú zmluvu. Ide o vopred dodávateľom naformulované zmluvné klauzuly a je zrejmé, že spotrebiteľ nemôže takúto formulárovú zmluvu meniť. Na strane žalovaného je dôkazné bremeno preukázať, že spotrebiteľ - v danom prípade žalobca, si individuálne vyjednal rozhodcovské konanie. V tomto smere neboli doložené žiadne relevantné listinné dôkazy, podporujúce záver o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy. Nie žalobca má dokázať, že nedošlo k individuálnemu vyjednaní, ale žalovaného zaťažovalo dôkazné bremeno túto situáciu preukázať. Ak by si žalobca individuálne vyjednal rozhodcovskú zmluvu, potom by muselo platiť, že si individuálne vyjednal aj podmienky arbitráže. Žalovaný si dôkazné bremeno o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej doložky nespĺnil. Ak spotrebiteľ mal vyjednať na základe rozhodcovskej zmluvy súkromný proces, mal by nepochybne tieto pravidlá poznať. V spise však nie sú o tom žiadne dôkazy. Individuálne dojednanie je také, kde spotrebiteľ má reálnu možnosť ho neprijatť, odmietnuť, hoci ho pripravil dodávateľ. V

tomto prípade však súd nemal preukázané, že neprijatím, odmietnutím rozhodcovskej zmluvy by nedošlo k zhoršeniu postavenia žalobcu. Súd sa neuspokojil so skutočnosťou, že rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na samostatnom papieri, že v zmluve bolo uvedené, že žalobca má právo do 10 dní odstúpiť od zmluvy resp. vôbec ho nemusí podpísať. Zo súdnej praxe v obdobných sporoch považuje súd za pravdepodobné, že neuzatvorením rozhodcovskej zmluvy by žalobcovi úver poskytnutý nebol. Nebolo teda preukázané, či by žalobca v prípade, nepodpísania rozhodcovskej zmluvy získal žiadaný úver. Vyhlásenie veriteľa v rozhodcovskej zmluve o tom, že uzavretie rozhodcovskej zmluvy nie jej podmienkou spotrebiteľského úveru nepovažuje súd za preukázané, považuje ho iba za nepreukázané tvrdenie. Predmetná rozhodcovská zmluva podľa názoru súdu spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to tým, že v prípade podania žalobného návrhu dodávateľom núti spotrebiteľa podrobiť sa rozhodcovskému konaniu pred rozhodcovským súdom, ktorý vopred vybral dodávateľ a zbavuje ho možnosti riešiť spor pred štátnym súdom. V rozhodcovskej zmluve je síce uvedené, že svoje právo môžu strany uplatniť aj pred všeobecným súdom, čo však už po podaní žaloby na rozhodcovský súd nie je možné. Z praxe je zrejmé, že návrhy na začatie konanie podávajú výlučne dodávateľa, čím je spotrebiteľ zbavený možnosti obrátiť sa na všeobecný súd. Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co/2/ 2014). Pokiaľ sa jedná o žalovaným uvádzanú skutočnosť, že žalobca aj po podpise rozhodcovskej zmluvy mal možnosť ju ukončiť, a to formou odstúpenia, súd poukázal, že ustanovenie § 48 Občianskeho zákonníka, ktoré umožňuje účastníkovi konania odstúpiť od zmluvy, ak je to v zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od počiatku zrušuje. Základnou podmienkou odstúpenia od zmluvy je platnosť uzavretej zmluvy. V spotrebiteľských sporoch je súd povinný ex offio skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy. Pokiaľ dospeje k záveru, že rozhodcovská zmluva je v rozpore so zákonom a spĺňa podmienky neprijateľnej zmluvnej podmienky (§ 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka), vyvoláva v zmysle odseku 5 citovaného ustanovenia neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, a to neplatnosť absolútnu. Preto nie je možné odstúpiť od neplatného právneho úkonu, ktorý nikdy nenastal. Súd prvej inštancie tiež poukázal, že predložená úverová zmluva neobsahuje ani podstatné náležitosti podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2009 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. V zmluve nie je uvedený počet a výška splátok a tiež absentuje údaj o výške istiny a úroku v jednotlivých splátkach. Súd okrem toho považoval dohodnutú úrokovú sadzbu vo výške 23,22 % za sadzbu, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi. Túto časť zmluvy preto súd považoval za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi. Z dôvodu, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje najmä náležitosti podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. i), k) cit. zákona, súd so zreteľom na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. a) cit. zákona č. 129/2010 Z. z. považoval poskytnutý spotrebiteľský úver aj za bezúročný a bez poplatkov. Výrok o trovách súd prvej inštancie odôvodnil podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal, že pri rozhodcovskom rozsudku „nejde o nič iné ako o nový súkromnoprávny kvalifikovaný záväzok, ktorý nemožno porovnávať s judikovaným právom vo forme rozsudku všeobecného súdu.“ Je nepochybné, že rozhodcovská zmluva, dohodnutá medzi žalobcom a žalovaným je tzv. NEVÝHRADNOU rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania. Už len z tohto pohľadu rozhodcovská zmluva nevyžaduje od žalobcu, aby spory so žalovaným riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. V zmysle rozhodcovskej zmluvy článku II - predmet zmluvy v bode 1 sa uvádza: sa žalobca so žalovaným dohodli riešiť všetky spory vzniknuté z predmetných zmlúv úvere buď pred Stálym rozhodcovským súdom spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s. (ďalej len „rozhodcovský súd“) alebo pred príslušným všeobecným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde. Opäť poukázal na mylné tvrdenie žalobcu, kde uvádza, že nebola možnosť sa podrobiť všeobecnému súdu. Žalovaný má za to, že nie je daná výlučnosť rozhodcovského súdu, a žalovaný sa má možnosť v prípade nespokojnosti obrátiť na všeobecný súd. Námietku voči právomoci súdu je možné podať aj v čase, keď žalovanému je doručená výzva na žalobnú odpoveď. V predmetnom prípade žalobná odpoveď doručená nebola. Keby žalobca tento pocit nadobudol, mal možnosť v lehote 10 dní odstúpiť od rozhodcovskej zmluvy bez toho, aby bola dotknutá platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, čo opäť naznačuje skutočnosti, že ich vzájomná podmienenosť je vylúčená. Na odstúpenie, a

to aj bez uvedenia dôvodu v lehote 10 dní odkazuje čl. II. ods. 3 Rozhodcovskej zmluvy. Ak by túto lehotu žalobca nestihol, mal možnosť dovolávať sa neplatnosti rozhodcovskej zmluvy alebo výberu rozhodcu priamo v rozhodcovskom konaní, o čom bol poučený vo výzve na žalobnú odpoveď, avšak napriek svojej nespokojnosti ostal nečinným v konaní. Žalobca má kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Je navyše logické, že pokiaľ by zo strany spotrebiteľa došlo po uzavretí zmluvy k jej porušeniu, t.j. k jeho protiprávnemu konaniu, bude to práve dodávateľ, ktorý bude nútený obrátiť sa so žiadosťou o právnu ochranu na príslušný orgán, a to buď na základe voľby medzi rozhodcovským a súdnym konaním, alebo priamo na súd (pretože vo vzťahu k nemu nebude uzavretá rozhodcovská doložka) alebo priamo na rozhodcovský orgán (pretože vo vzťahu k nemu bude rozhodcovská doložka výhradná). Následky tohto procesného kroku už upravuje príslušné procesné právo, a nie rozhodcovská zmluva. Medzi žalobcom a žalovaným bola v predmetnom prípade uzatvorená rozhodcovská zmluva, a to na samostatnom liste papiera, oddelene od samotnej Zmluvy o úvere. Zároveň žalovaný poukázal na to, že žalobca svojím podpisom zo dňa 13.8.2014 vyhlásil, že s uzatvorením Rozhodcovskej zmluvy súhlasí, zároveň vyhlasuje, že bol pred uzatvorením zmluvy osobitne poučený o dôsledkoch uzatvorenia tejto rozhodcovskej zmluvy. Žalobca svojím podpisom ako vážnym, zrozumiteľným a určitým prejavom vôle súhlasil s uzavretím. Má za to, že žalovaný si splnil všetky obligatórne náležitosti vyžadované zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, zákonom o spotrebiteľských úveroch a nakoniec aj Občianskym zákonníkom, nakoľko predmetná Rozhodcovská zmluva je uzatvorená písomne, individuálne na samostatnom liste papiera, oddelená od zmluvy o spotrebiteľskom úvere, žalobcovi je daná možnosť využitia riešenia sporov buď formou rozhodcovských súdov alebo všeobecných súdov. Žalovaný namietal, že nemožno hovoriť o absencii doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termíne konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, a výšky, počtu a termínu splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Dlžník sa zmluvou o spotrebiteľskom úvere zaviazal k úhrade jednej splátky vo výške 792,00 EUR s termínom splatnosti dňa 20.08.2015. Následne však dlžník požiadal v ten istý deň o možnosť využitia splátkového kalendára - Dohody o plnení v splátkach. Dlžník bol dňa 13.08.2014 s predmetnou Dohodou oboznámený, na znak čoho ju podpísal, a preto mal vedomosť aj o existencii náležitostí, ktoré v nej následne boli uvedené. Spotrebiteľ sa zaviazal uhradiť celkovú čiastku v 12 pravidelných mesačných splátkach vo výške 66,- EUR, vždy k 20. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 20.09.2014. Preto úver nie je možné považovať za bezúročný a bez poplatkov. Zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje náležitosti podľa zákona č. 129/2010 Z. z. v zmysle § 9 ods. 2 písm. j). Podľa dohody o splátkach spotrebiteľ berie na vedomie, že výška ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) sa vypočíta v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch podľa vzorca uvedeného vo Všeobecných podmienkach poskytnutia spotrebiteľského úveru a je vo výške 309,86 %. Dohoda o splátkach oprávňuje spotrebiteľa plniť v splátkach (nie jednorazovo, tak, ako je to ustanovené v zmluve o úvere), na základe ktorých logicky vzrastá aj RPMN. To znamená, že RPMN vo výške 98 % stanovená v zmluve o úvere je hodnota vypočítaná pre prípad splatenia úveru v jednej splátke. Naproti tomu RPMN vo výške 309,86 % dohodnutá v dohode o splátkach, predstavuje RPMN vypočítanú v prípade spotrebiteľa, ktorý požiadal o plnenie v splátkach tak, ako je tomu aj v predmetnom prípade. Vzorec výpočtu RPMN je navyše jasne a zreteľne uvedený vo Všeobecných podmienkach poskytnutia spotrebiteľského úveru. Žalobca nesie dôkazné bremeno a jeho úlohou je preukázať, v čom spočíva nesprávne uvádzanie RPMN, nakoľko RPMN neabsentuje, a teda bol by to jediný dôvod, prečo by bolo možné vyhlásiť zmluvu o spotrebiteľskom úvere za bezúročnú a bez poplatkov. Výška RPMN je vypočítaná v zmysle prílohy č. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. podľa vzorca platného a účinného v čase uzatvorenia zmluvy s uvedenými vstupnými údajmi, ktoré sú uvedené na zmluve. Dlžník bol dostatočne informovaný o RPMN v prípade, ak si požiada o Dohodu o plnení v splátkach. V zmluve o spotrebiteľskom úvere je odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov vo výške 392,- Eur, čo predstavuje RPMN vo výške 98,00 %. V zmluve o úvere spotrebiteľ zobral na vedomie, že výška priemernej hodnoty ročnej RPMN na poskytnutý spotrebiteľský úver platnej ku dňu podpísania tejto zmluvy o spotrebiteľskom úvere je vo výške 45,02 %. Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že výška odplaty pri poskytnutí peňažných prostriedkov je v súlade s nariadením a neprevýšila dvojnásobok priemerných hodnôt RPMN ako aj uvedenie priemernej ročnej RPMN. Žalobca v prípade, že po podpise zmluvy o spotrebiteľskom úvere nadobudol pocit, že podpísal nevýhodnú zmluvu alebo že odplata, úrok či ročná percentuálna miera nákladov je vysoká, mal právo odstúpiť od zmluvy bez uvedenia dôvodu do 14 kalendárnych dní odo dňa uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Uvedené právo žalobca nevyužil, z čoho jednoznačne vyplýva, že súhlasil s obsahom zmluvy o spotrebiteľskom úvere a so všetkými podmienkami poskytnutia spotrebiteľského úveru. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň žalovaný žiadal úhradu trov konania, ktoré mu vznikli, vrátane trov odvolacieho konania.

5. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca. Mal za to, že okresný súd správne zistil skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdil. Právne úvahy okresného súdu uvedené v jeho odôvodnení považuje za správne, logické a dostatočné. Pre neúnosnosť stavu, ktorý vytvorila predošlá právna úprava rozhodcovského konania, pristúpil zákonodarca k prijatiu zák. č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Napriek tomu, že žalovaný posudzuje svoju rozhodcovskú zmluvu ako súladnú s právnymi predpismi, ktorá nie je podmienkou získania úveru, je jasné, že uzavretie rozhodcovskej zmluvy bolo v celom rozsahu záujmom veriteľa, teda žalovaného. Nikdy nebolo vôľou žalobcu dobrovoľne sa podrobiť právomoci rozhodcovského súdu. Pri uzatváraní úverovej zmluvy mu boli predložené listiny a bol zo strany obchodného zástupcu vyzvaný na ich podpis, s tým, že keď chce, aby mu bol poskytnutý úver, musí ich podpísať. Nikto mu nevysvetlil, aké pre neho môže mať dôsledky uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy a čo to môže v praxi znamenať. Z toho vyvodil záver, že rozhodcovská zmluva nie je individuálne dojednaná zmluvná podmienka. O správnosti uvádzaných tvrdení svedčí skutočnosť, že rozhodcovská zmluva je vopred pripravený formulár, ktorý vypracoval veriteľ bez toho, aby žalobca mal akýmkoľvek spôsobom možnosť ovplyvniť jeho znenie. Formuláciou o dobrovoľnosti uzavretia tejto rozhodcovskej zmluvy žalovaný evidentne úmyselne obchádza dikciu § 53 ods. 4 písm. r) OZ, a to z dôvodu, že nejde o individuálne dohodnutú zmluvu, pretože participácia žalobcu na obsahu tejto listiny bola nulová. Pojem rozhodcovské konanie je pre väčšinu ľudí neznámy a ani žalobca nemal vedomosť, čo to pre neho môže znamenať. Formulárová rozhodcovská zmluva je nesporným dôkazom, že žalobca jej obsah ovplyvniť nemohol. Z toho vyplýva, že rozhodcovská zmluva vo forme predtlačenej formulácie, ktorého obsah žalobca ako spotrebiteľ nemal možnosť žiadnym spôsobom ovplyvniť, nemôže byť individuálne dojednaná. Je evidentné, že uzavretím rozhodcovskej zmluvy došlo k narušeniu rovnováhy medzi právami zmluvných strán, dôkazom o tom je aj samotný rozhodcovský rozsudok, ktorým žalobcu rozhodcovský súd zaviazal na zaplatenie administratívneho poplatku, ktorý už bol určený za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Rozhodcovský súd mu neposkytol žiadnu ochranu spotrebiteľských práv. V prípade, ak by sa žalovaný so svojim nárokom obrátil na všeobecný súd, podľa rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR, podľa ktorej sú úvery zo zmlúv o úvere spol. Pohotovosť posudzované ako bezúročné a bez poplatkov, by žalobca pri poskytnutí úvere 400,- Eur a splatených 330,- Eurách nebol zaviazaný na žiadne ďalšie plnenie nad nesplatenú istinu 70,- Eur. Rozhodcovský súd žalobcu však zaviazal na plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky „administratívny poplatok“. Navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uplatnil si trovy konania.

6. K vyjadreniu žalobcu sa vyjadril žalovaný. Žalovaný tvrdenia žalobcu poprel a uviedol, že Rozhodcovská zmluva sa nachádza na samostatnom liste papiera, kde je veľkými písmenami určené, že sa jedná o Rozhodcovskú zmluvu. Okrem iného žalovaný poukázal na skutočnosť, že v prípade žalobcu nešlo o prvú zmluvu o úvere uzatvorenú so žalovaným, a teda nie je na mieste poukazovať na žalobcovu nevedomosť a nedostatok skúseností, nakoľko žalobca má lepšiu vedomosť v porovnaní s bežným občanom, keďže sú mu dobre známe práva a povinnosti ako aj náležitosti zmlúv o úvere. V prípade osoby žalobcu má žalovaný zároveň za to, že sa jedná o osobu, ktorá má rozumové schopnosti na úrovni primerane spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenia právnych úkonov obsiahnutých v listinách, ktoré podpísal (obdobne o tom hovorí i čl. 11 ods. 2 CSP). Žalobca navyše žiadnym spôsobom nebol k podpisu Rozhodcovskej zmluvy donútený a podpisy činil bez akéhokoľvek psychického či fyzického nátlaku. Žalobca svoju vôľu uzavrieť Rozhodcovskú zmluvu potvrdil svojim podpisom. Skutočnosť, že žalobca dodatočne usúdil, že Rozhodcovská zmluva je pre neho subjektívne nevýhodná, ešte nezakladá absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Tým, že zmluvné strany výslovne prejavili vôľu uzatvoriť nevýhradnú Rozhodcovskú zmluvu, ktorá tvorí samostatnú listinu tak, že ju podpísali, došlo k jej individuálnemu dojednaniu a z toho dôvodu ju nie je možné považovať za neprijateľnú podmienku. Skutočnosť, že žalobca kvalifikovaným spôsobom prejavil vôľu uzatvoriť predmetnú Rozhodcovskú zmluvu ešte sama o sebe nespôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu - spotrebiteľa. V zmysle uvedeného má žalovaný i naďalej za to, že Rozhodcovská zmluva nepredstavuje neprijateľnú podmienku a teda nie je možné ju posúdiť ako neplatnú. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň žalovaný žiadal úhradu trov konania, ktoré mu vznikli, vrátane trov odvolacieho konania.

7. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu

predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

8. Odvolací súd má za to, že v predmetnej veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje a vo vzťahu k odvolacím námietkam uvádza.

9. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

10. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o úvere zo dňa 13.08.2014 uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobcovi za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti žalobcu. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybností dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti.

11. Podľa dojednanej rozhodcovskej zmluvy, ktorá bola medzi stranami sporu uzatvorená v rovnaký deň ako zmluva o úvere (13.08.2014), sa všetky spory zo zmluvy o úvere mohli riešiť buď pred rozhodcovským súdom alebo pred všeobecným súdom. Podanie žaloby na všeobecnom súde malo síce povahu rozvázovacej podmienky vo vzťahu k rozhodcovskej zmluve, avšak toto dojednanie neplatilo, ak pred podaním žaloby na súde bola podaná žaloba na rozhodcovský súd.

12. S prihliadnutím na uvedené, ak spor vyvolal dodávateľ podaním žaloby na rozhodcovskom súde, spotrebiteľ sa takto začatému rozhodcovskému konaniu musel podrobiť. Podanie žaloby na rozhodcovskom súde má totiž rovnaké účinky, ako keby bola žaloba podaná na súde, pričom po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde, čo je zrejmé z ust. § 19 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní.

13. Rozhodcovská zmluva, hoci uzatvorená na samostatnom tlačive, má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o úvere so spotrebiteľmi. Je preto právne bezvýznamné, či riešenie sporu rozhodcovským súdom vyplýva z rozhodcovskej doložky k zmluve alebo z osobitnej zmluvy. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané. Rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na predtlačenom formulári v čase uzatvorenia zmluvy o úvere a žalovaný ničím nepreukázal individuálny charakter tohto dojednania.

14. Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok

versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co/2/2014).

15. Občiansky zákonník účinný od 01.01.2008 za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. r) považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

16. Vychádzajúc z tohto ustanovenia zmluvná podmienka spotrebiteľom individuálne nedojednaná, ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni prejednávaniu a rozhodnutiu veci rozhodcovským súdom v rozhodcovskom konaní. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ nemal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nakoľko túto možnosť skôr využil dodávateľ. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním žaloby na rozhodcovskom súde. Ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného od 1.1.2008 len demonštratívne menuje niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľnej podmienky môžu mať aj iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

17. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 sankciu neplatnosti.

18. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná, v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní.

19. V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom, vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite naplánovať, sú plne namieste.

20. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych

súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, aby žalobcovi poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

21. Majúc na zreteli uvedené, odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP.

22. Správnemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo veci samej zodpovedá aj súvisiaci výrok o trovách konania, ktorý odvolací súd podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP, stotožňujúc sa s dôvodmi v rozhodnutí o trovách konania, potvrdil.

23. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi boli priznané trovy odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu.

24. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).